

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apere Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Serisori nefrancate se refuză. Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Stat național și chestie de naționalitate.

III.

E curată risipă de timp și de bani încercarea de asimilare cu forța. Pentru că limbi nu se pot învăța, decât numai pe calea vieții practice, din necesitatea comunicării sociale, pe urma intereselor comune economice, deci din întâlnirea pe piață, la târguri, din schimbul de mărfuri.

Aceea ce nu e în stare să facă cu forța autoritatea statului și școala, face cu mare ușurință viața industrială și viața de oraș, cultura și învățarea intensivă a produselor economice, dar nici acestea nu pe calea despoierii omului naționalist de limba sa, ci silindu-l să învețe, pe lângă limba sa, încă o a doua limbă, streină.

Dar merge iarăși mai departe și afirmă, că greșala politică a acestei proceduri nu e numai aceea, că cu forța se caută a se impune oame-nilor o a doua limbă, ci și aceea, că se calcă în picioare legile pedagogice, aplicându-se un sistem pedagogic cu totul imposibil. Anume, nu li se propune elevilor naționaliști în limba lor maternă limba statului, ci ei într-o limbă nouă sunt siliti să învețe limba statului. Într-o limbă, din care copiii nu aud acasă nici un cuvânt, vreau înțelepții miniștri de cultură să învâțătorii se învețe poporul scrisul și cititul, compusul, geografia și istoria!

Care e urmarea acestei politici nesocotite? Aceea, că mulțimile naționaliste, pretinzându-se unde se face asimilarea cu forța, în Posen, Schleswig-Holstein, Prusia, Rusia și în Ungaria, vin puse în poziția de a nu cunoaște nici o limbă așa cum se cade, nici cea maternă, nici cea impusă. Resultatul acestei politici e apoi acela, că pretutinde-

nea unde față de direcția aceasta nu se pot lua măsuri de apărare și de îndreptare, — se crește mulțimi cu totul înapoiate și îndobitocite, gata să facă servicii oricărei demagogii, fie ea naționalistă ori clericală, mulțimi espuse terorismului și corupțiunei. Minimul de existență socială aduce cu sine, că astăzi, în epoca schimburilor economice, a organizațiilor complicate economice, omul care abia știe să scrie și să citească, care nu e în stare să urmărească mersul lucrurilor, legile țării, aplicarea ori nerespectarea lor, care nu știe să cunoască drepturile și datorințele și nu cunoaște întâmplările din lume, e om perdat pentru luptele de astăzi, pe cari el nu le poate purta, e om supus, deci sclav al volniciei și al uzurei.

Când s'a revoltat atât de mult opinia publică maghiară, — nu tocmai de multă, — pentru uzura ce se face printre Ruteni, încât știu eu nu s'a aflat nime, care se arate adevăratul motiv al acestei uzuri, care se spună, că până când sistemul maghiarizării cu forța face cu neputință înălțarea sufletească a poporului rutin dela nivelul animalic, al beției și al depravării, la un nivel mai înalt și luminos; e zădărnica orice luptă în contra uzurei; pentru că istoria nu cunoaște, decât o singură formă de comunicare pentru elementele și grupările de forțe inegale, aceea a — *exploatării*. În zădar se dau lecții de înaltă moralitate, căci până ce oamenii sunt slabi în forțele lor materiale și marginiți în cele intelectuale, — modul de comunicare al lor cu cei tari și înțelepți nu poate să fie altul, decât *exploatarea politică și uzura economică*.

Aplicându-se aceste modalități de asimilare forțată, chestia de naționalitate devine tot mai grea, mai înăspriată, iar în fața privitorului superficial ea apare ca o mișcare de prăbușire, de separatism, de desfacere în mai multe părțicele, ca o

mișcare a exclusivismului naționalist. Pe când dezvoltarea istorică a chestiei face evidentă în fața fiecărui om cugetător, că mișcarea naționalistă, în rezultatele ei finale, nu tinde spre desfacere, ci spre unire, spre unitate, spre închegarea culturală și spre organizarea economică. Mulțimile de oameni, deșteptate din incultura lor străveche și din visul lor iobăgesc, pretind și pe seama lor dreptul de mișcare în viața economiei moderne de schimburi. Nu vreau să fie izolate, ci încopciate la viața economică, meru în dezvoltare, că chestia de naționalitate se arată mai ales la periferii. În statele mari naționale ea se ivește de regulă pe teritoriile muntoase și neproductive dela hotarele țării, ori în acele părți ale statului, cari abia în vremea din urmă au fost date comunicării, și pe cari abia în timpul mai nou au început să le atingă valurile culturale, venite din vecini, cum e: Irlanda, Wales, Scoția, Bretagne, Schleswig, Posen, și periferiile naționaliste din Rusia și din Ungaria. Sub influența binefăcătoare a culturii încep să se desbrace și a acestea de ființă lor înghețată medievală și să-și ceară partea lor în câștigarea de bunuri și de idei.

Dar o împărțire modernă de muncă, o viață desevărsită economică, e imposibilă fără asigurarea unui anumit minim de cultură, fără școală, fără ordine de drept, fără o anumită măsură de siguranță publică. Orice mișcare naționalistă are de scop, în rezultatul ei final, ca societatea veche militară, crescută în moravuri religioase și în economie naturală, să devină în noul organism economic membru egal în rang cu ceilalți. Dar aceasta înălțare economică și culturală, care face la populațiunea agronomică, așezată în șiruri închegate pe teritoriile vechilor ei moșii, numai cu ajutorul limbii ei materne, și cu dezvoltarea

intereselor legate de pământul ei. Mulțimile naționaliste pot fi alăturate la cultura mai dezvoltată din jurul lor numai pe calea limbii lor materne, întocmai precum și aceste culturi mai dezvoltate se pot atrage spre alte culturi și mai dezvoltate iarăși numai prin mijlocirea făcută în limba lor maternă.

Unitatea națională poate fi începută tot așa de greu, ca unitatea internațională. Așa e omenirea făcută, că la internaționalism se ajunge pe calea limbii naționale, iar la naționalism pe calea limbii materne a mulțimilor. Politica de asimilare cu forța, prin provocarea brutală și nedreaptă a unității de limbă și de sentimente, face cu totul imposibil chiar și acel proces de contopire, care pe calea păcii, pe urma schimbului de mărfuri în economie, în urma intereselor comune și a obiceiurilor comune, ar duce cu siguranță la unitatea de sentimente și poate și de limbă. Forța, autoritatea, privilegiile câștigate prin naștere, uzura și hoția din lumea veche feudală, oricât de mult se fie acoperită natura lor cu lozince naționale, nu pot avea de urmare decât numai aceea, că cu puterea din trecut dar cu amărăciune și mai potențată se reînnoiește particularismul medieval, retragerea la o parte și neîncrederea, pentru că aerul înghițit nu e aer sănătos.

Războiul în Balcani. Statele mici din Balcani sunt ocupate încă cu mobilizarea trupelor lor. Mobilizează însă și se pregătește de războiu și Turcia. Declarație de războiu nu s'a dat până acum decât numai din partea Greciei. Puterile mari europene își dau toate silințele să delature primejdia războiului și se cred că cu puțină evitarea războiului, atunci el va fi localizat. Vor fi lăsate în grija sorții lor statele mici balcanice de o

FOIȘOARĂ.

Monografia școlii elementare populare gr. ort. rom. din Măgoaja

de Gavril Hango, presbiter.
(Urmare).

Biblioteca se mărește mereu tot din aceleași surse, dar în urma hotărârii comitetului parohial din 1898 mai cu seamă din fondul școlar întemeiat tot de învățătorul G. Prigona în anul 1892 pentru provederea școlii și a elevilor cu necesitățile de învățământ necesare, din care sunt a se folosi pentru bibliotecă 25% din interese. Despre fondul acesta se va vorbi mai la vale, iar biblioteca aceasta acum e încorporată la biblioteca parohială. Biblioteca aceasta constă la finea anului 1911 din 320 cărți românești și 38 cărți ungurești în valoare totală de 134 cor. 14 fl. (Aprecierea cărților însă este mareșă, căci valoarea lor e cu mult mai mare).

Despre arhivul școlar nu multe putem spune, căci în acela se află numai codicele școlare prescise, dar și acelea lipsese de pe anii de mai înainte, și cari dacă se umplu se depun spre păstrare la arhivul parohial dimpreună cu toate cele-

alte acte, ce es din mâna învățătorului, iar conceptele nu se păstrează. Astfel apoi perzându-se multe acte, mai cu seamă în trecut și din arhivul parohial, nu e mirare, că nu se pot compune în mod mai corespunzător monografiile comunelor bisericuști. Să sperăm deci o îndreptare și în punctul acesta, barem în privința actelor ce mai sunt și vor fi în viitor.

VIII. Mijloacele pentru susținerea școlii sunt: repartiția pe popor, apoi fonduri și fundațiuni parohiale.

a) La aruncare de repartiții pe popor pentru susținerea școlii, spre norocire parohia nu este avizată prea mult, căci la repartiție se recurge numai pentru acoperirea unei părți neînsemnate din salariul învățătorului, putând acoperi celelalte cheltuieli din fondurile și fundațiunile ce le are. De însemnat, că școala aceasta este singura școală din protopresbiteratul Dej, care se susține fără ajutor dela stat.

b) *Edificiul școlar* este proprietatea parohiei, ca și grădina pe care este edificat. Grădina aceasta și vechiul edificiu școlar o a cumpărat parohia dela Gavril Cupșa Șchiopul în anul 1868 cu 800 fl. și este înscris în cartea fundurilor nr. 455 sub nr. top. 412 cu teritor de 180 stânjini pătrați și 413 cu 100 st. p. nr. 64. Precum am văzut mai sus, în locul vechiului edificiu școlar de nule, în anul 1891 s'a ridicat un nou edificiu școlar de piatră, deplin corespunzător legii. Noul edificiu

școlar e prețuit în 4000 cor., iar grădina încă valorează cel puțin 2000 cor. Total 6000 cor. Școala e situată la mijlocul satului, în vecinătatea imediată a bisericii de cătră amezii cu frontul tot într'acolo, trecând dealungul grădinei spre răsărit Valea satului, iar spre sud și vest drumul comitatens; deci e la loc foarte potrivit.

c) *Grădina școlară de pomăriț și legumăriț*, precum am văzut mai sus s'a răpt din cimitir în anul 1874, și are o extensie 1075 stânjini pătrați induși în cartea fund. sub nr. top. 291/2.

Cimitirul e îndus în cartea fund. sub nr. top. 323 și 453 cu 1 jug. 920 stânj. p. Teritoriul e prea mic și deși e situat în fața școlii, dar fiind pe o coastă de deal și departe de apă, legumărițul nu corespunde de loc. Pentru legumăriț s'ar putea folosi foarte bine grădina din Pustă, cum am zis mai sus, care încă e aproape de școală și mai cu seamă de apă.

Ar fi de dorit, ca pe locul unde a fost Prestolul dela biserica cea veche din grădina școlară de pomăriț, să se planteze un stejar și să se înfigă lângă el o cruce cu inscripție pentru aducere aminte, căci locul se cunoaște încă bine.

d) *Fundațiunea Botta* întemeiată prin testamentul lui George Botta, comerciant în Szt.-Abrahám, de datul Szt.-Abrahám, 6 Aprilie 1856 și codicele din 8 Decembrie 1862, înactivată în 1874 cu un capital de 4000 fl. Acest mare binefăcător a

fost de origine din Măgoaja și un frate al lui după mamă cu numele Ilie Pop, a fost moșul regretatului scriitor folclorist Ioan Pop Regeganul. Pentru lăsamântul fericiitului fondator, repausat în Szt.-Abrahám la 13 Aprilie 1863, s'a purtat proces îndelungat la tribunalul din Székely Udvarhely și la tabla din Maros-Vásá hely, cu soția acestuia Clara Konez, repausată probabil în anul 1873. În urma procesului o parte din avere a rămas în proprietatea văduvei, iar cealaltă parte o a folosit până la moarte, când apoi aceea a trecut în proprietatea parohiei. După moartea văduvei, partea de avere, toată imobilă, competentă parohiei, s'a vândut preotului militar Tőök Samuel din Szt. Mhá y și soției acestuia Inez-fy Iuliana, pentru prețul de 4200 floreni, la 10 Martie 1873. Reprezentanții parohiei, adeocă ai fericiitului arhiepiscop și mitropolit Andreu Baron de Șiguna, ca patronul fundațiunii, au fost succesive adv. Szajdel Iános, adv. Ioan Borcea și protop. Anania Trombitaș, curător judecătoresc a fost numit Konecsy Elek.

Astfel parohia Măgoaja după detragerea speselor procesuale și a taxei de transcriere a ajuns pe neașteptate în posesiunea unei fundațiuni școlare de 4000 fl. = 8000 cor.

(Va urma).

parte, iar de altă parte Turcia. Celelalte state vor sta la o parte. De aceea, deocamdată nu mobilizează, nici România, nici monarhia noastră.

Conferență preoțească în Sibiu.

Astăzi, Vineri, în 4 Octombrie n. s. a intrunit preoțimea din tractul Sibiului în conferență preoțească, aici în Sibiu. Conferența se ține în sala festivă a școlii centrale și e condusă de domnul asessor consistorial Nicolau Ivan, care a deschis-o cu următoarea remarcabilă cuvântare:

Stimaților Domni și frați!

Înainte de toate Vă rog, să luați cu aprobare la cunoștință, că din încredințarea oficiului protopopesc, conferența de azi, o voi deschide și conduce eu.

O fac aceasta și pentru motivul că mi se oferă prilej binevenit, ca în temeiul praxeii mele îndelungate de preot și funcționar administrativ bisericesc să dau o iconă cât se poate de fidelă a stărilor preotului nostru ortodox din Ardeal, iar celor competenți ocazie ca să mediteze asupra acestor stări, cari fără stăruirea totală a prestigiului și tagmei preoțești, după părerea mea, nu mai pot dăinui.

Preotul zilelor noastre, fraților, nu mai este preotul de acum 40—50 ani, rolul lui nu se mai mărginește la îndeplinirea funcțiilor bisericești.

Dela el cerem calificățiune completă, rol conducător în parohie, rol conducător în cercul unde s-a învârtit, cerem să îngrijască sistematic de trebuințele sufletești și culturale, de gospodăria financiară a comunei bisericești, și cerem, ca în raport cu organele superioare și cu organele statului să-și dea seama de împlinirea corectă a tuturor legilor și ordinațiilor, ca să nu provoace din neștiință ori nepricepere conflicte păgubitoare pentru biserică, pentru școală, pentru credincioși și pentru el însuși.

Cerem să predice cuvântul lui Dumnezeu, să tâlmăcească Scripturile și să povățuiască pe credincioșii săi pe calea adevărului.

Cerem să dea cel puțin odată în zi pe la școală, să controleze mersul învățământului, să stea în contact cu părinții copiilor, pentru a le asigura acestora viitor și traiul multămitor.

Cerem să organizeze tinerețea adultă și să o catehizeze, cerem să fie în fruntea tuturor mișcărilor culturale, cerem să fie în curent cu literatura românească, cerem să aibă pe masă mai multe ziare, cerem să țină casă curată și desăvârșită pentru toți oșii să abată pe la el, cerem să fie milostiv față de săraci, să se intereseze de soarta orfanilor și să intervină în favorul lor, cerem atâta dela preotul român, cum nu se cere dela nici un s'rbăș de pe fața pământului.

În schimb ne facem a uite, că și preotul e cap de familie, uităm, că în momentul ce am cerut dela preot calificățiune superioară, am uitat să ne îngrijim de existența preotului cult, de familia omului cult, și l-am lăsat tot cu creșterea dela miruit și cu pițula dela botez, și cu alte mărunțeluri cari se mai dau numai ușierilor, dar nu oamenilor calificați, preoților culti, doctozilor sufletești și trupești, intelectualilor cu rol în viața publică, fără cari toate instituțiile noastre culturale, naționale, sociale și economice ar vegeta și da faliment.

Ne intrunim, domnilor, în conferențe preoțești, în sinoade parohiale, în sinoade protopopesci, în sinoade eparhiale și metropolitane, distingem și alegem în acele corporațiuni pe cei mai aleși bărbați ai bisericii, dar chestia situației preotului nostru, nu o am văzut pusă la ordinea zilei cu stăruință convenită, și nu o vedem absolut de loc rezolvată. Căusele — după părerea mea — sunt de multe feluri.

Unul, și aceștia sunt cei mai mulți și mai buni ai noștri, nu cunosc starea preotului, nu pot crede, că preotul nostru este atât de miserabil retribuit, și dacă îl văd, că se mișcă, trăste, duce copii la școală mai înalte, că e bine îmbrăcat și nutrit, cred că toate acestea le face, pentru că-i dă mâna, poporul e darnic și să simt dispensă și împăcați în conștiința lor și astfel nu mai trebuie făcut nimica, toate sunt bune cum sunt și mai bine nici că s'ar putea întocmi.

Nu cred, și nu pot crede, că acest om — preotul — ca să poată face rost de ale vieții, se scoală dimineața la 3 oare, aleargă și lucră cu servitorii în rând, muncește muncă grea și necompatibilă cu poziția lui, cu calificăția lui, cu oficiul lui, dar e silit să o facă, căci altcum este spus celei mai negre mizerii, deoarece venitele parohiale, departe să-i dea puțină să țină casă și familie, ca să

retăcem de alte multe îndatoriri înșirate mai sus.

Alții, și aceștia sunt de regulă puțernicii satelor și semidoșii, nu vreau să știe pe preot în rol conducător, dorința lor e să îl vadă lipsit, dependent, umilit și plecat, și aceștia de regulă stăruie, ca să li se iee și ce au, deocamdată stăruie la schimbarea în spre bine a situației.

Al treilea soi de oameni, cari ar fi să aibă cuvânt în chestia aceasta, sunt oamenii cari judecă pe preot, după câte un tip rău, după câte un lacom, bețiv ori cămătar, după câte un cârțac, risipitor, uitat de sine, de cari, durere, deși în număr disparent, dar se mai găsește ici-colea câte un exemplar, cum de altcum se găsește în toate tagmele slujbașilor până la cei mai înalți funcționari.

Aceștia apoi, de câte ori au să-și spună cuvântul lor în chestia ameliorării stării preoțești, totdeauna văd înaintea ochilor lor pe preot slab și nenorocit, și eșindu-le acesta în calea judecării le întunecă mintea, ca să nu vadă pe cei mulți și buni, pe cei care aduc foloase reale și imense neamului și bisericii.

Cred că am făcut o iconă destul de nimerită, când am taxat pe bărbășii cu cuvânt hotărâtor în aceste trei categorii.

Se naște acum întrebarea, ce să facem, ca să le schimbăm modul de gândire și de judecare, căci fără de o opinie publică favorabilă, nu ne putem aștepta la rezultate bune.

Înainte de toate va fi bine să desarmăm pe oamenii cari judecă pe preotul român, după câte un model stricte — și aceasta o putem face cu succes numai dacă vom elimina din rândurile noastre pe toți aceia, cari nu au duh preoțesc și vocațiune pentru tagma preoțească, pe aceia cari sunt incorigibili și prin purtarea lor aduc stricăciune preoției noastre.

Noi îi cunoaștem și trebuie să-i cunoaștem, și fiind vorba de vază și reputațiune tagmei întregi, noi să cerem dela autoritatea disciplinară delăturarea lor.

Pe cei slabi ai noștri, pe aceea parte din semidoșii satelor, despre cari știm că sunt dușmani declarați ai tagmei preoțești să căutăm să-i îndreptăm, iar până atunci să-i ținem departe de corporațiunile bisericești, să nu-i lășăm să-și facă pat cald la conducere, ca să ne submineze autoritatea și să molipsească poporul cu vederi scălciate.

Pe cei mulți și buni, cari nu cunosc îndeajuns starea în care ne găsim, să-i apropiem, să-i capacităm și să ne deshidem înaintea lor ranele care ne dor și să cerem să le vindece. Nu vom cere multe, suntem prea modesti, dar cu drept putem cere să se intereseze de soarta preoției.

Cum suntem azi aranjați nu e bine, nu o mai putem duce, nu ne mai putem împlini misiunea, nu mai putem fi apostoli și conducători ai poporului.

Mizeria bate la ușa parohiei și îngrijă de traiul zilei de mâine, cei mai mulți se ocupă, de nevoie cu multe de toate și neglijă fără voia cele mai elementare datorii ca să facă rost pentru traiul și strictul necesar.

Mulți muncesc unde nu vreau, pentru că legile naturii sunt mai tari ca legile omenești.

Azi învățătorii noștri au o situațiune mai sigură ca preoții, deși dela ei nu cerem atâtea jertfe ca dela preoți, iar pentru casul de nepatînțe și bătrânețe ei prin pensiunea dela stat sunt mai bine aranjați.

Și aceasta e explicabil, pentru că până ce pentru pensiunea unui învățător dăm dela biserică statului 24 coroane, la fondul nostru pentru preot dăm numai 5 cor., deși la dreptul vorbind averile comunelor bisericești sunt mai mult rezultatul străduințelor și crâștirilor făcute de preoți.

În chestiunea meritorică de a ajuta preoțimea sunt două curente.

Unii, preoți și mireni, își îndreaptă privirile spre stat, alții spre popor.

Statul, după natura lucrului, dându-i noi mână de ajutor la rezolvarea problemelor sale de ordin cultural e dator să salarizeze preoțimea noastră în rând cu alți oficiali ai statului, și e dator cu atât mai vădit, căci fără ajutorul bisericii s'ar potîni în mersul cultural, în mersul ordinii și siguranței publice, în chestii igienice și morale, dela cari atârna vântosia celor ce au să-l apere.

Resoanele vieții de stat însă durere nu s'au condus numai de principii etice, ci mai ales statele poliglote cum e și al nostru, cer dela preoțimea naționalităților să le aducă și sacrificii de acele, cari adeseori o pun în contradicțiune cu credincioșii și cu viața sufletească a acestora.

De aici se naște în mod fatal, dar inevitabil conflict între interesele preoției și între conducătorii vieții de stat.

Aceștia nu vreau să fie convingși, că noi facem statului cele mai prețioase servicii, ci d'într-o parte s'au furisat până în păturile înalte ale cărmuitorilor un fel de neîncredere ca și cum activitatea noastră ar fi îndreptată împotriva tendințelor și năzuințelor statului, și drept rezultat al acestor porniri este, că statul a fost și este foarte îngârcat, când e vorba de a ne da nouă câte o sfărmitură, căci de o salarizare cinstită suntem foarte departe, chiar și ce ne-a dat la 1898 mai fără restricțiuni, a schimbat la 1908 în spre rău și tendința aceasta se menține cu multă îndrăzneală.

Se presupunem însă, că n'ar avea guvernul nici o rezervă față de noi, și nici atunci nu ne putem pune toată nădejdea în guvern, pentru că molochul militar cere sute de milioane, trebuințele țării sunt multe și diferite, și presa șovinistă cu toți flămânzii îi sar guvernului în cap, când ar vrea să ne facă vre-un ajutor mai simțit.

De altcum chestia ajutorării preoției noastre dela stat să află în pertracare la consistorul mitropolitan, și după toate semnele nu va fi luctă dela ordinea zilei până ce nu se va da o soluțiune potrivită, fie că se vor da quinqueenii celor cu mai mulți ani de serviciu, fie că se va da în formă de adaos de compenete, salariul fundamental stabilit la 1600 cor. respective 800 cor. nu se va urca deocamdată, pentru că urcarea ar învolva o conscriere nouă a venitelor din pământ și naturalii și aceste ar schimba mult compuna mai ales la reformați, cari cu ocaziunea conscrierii venitelor la 1898 erau mai bine orientați ca noi și au știut trage mari foloase din orientarea lor.

Ajutorul va fi deci un picur în mare, și nu va îndrepta situația preoției noastre, nici nu va ademeni tinerețea ca să îmbrățișeze cariera preoțească.

Cu toate că nici un soi de oameni, nu pot face neamului și bisericii servicii mei bune, ca parohii și mai ales preoți noștri, deapănarea în contact cu poporul și congrescuți cu viața țaranului nostru dela sate.

Este datorința noastră a tuturor să ne îngrijim de alte ivosre pentru de a asigura existența preotului nostru.

Trebuie deci să ne îndreptăm privirile spre popor, lui i servim, ale lui interese le îngrijim, el e dator să ne asigure existența. Ce ne dă azi, e prea puțin, e așa zicând aproape nimica.

Și poporul nostru nu e nici popor proletar, nici nemerni, ca să nu înțeleagă glasul vremilor.

De 5 ani de zile, dela legea școlară apportionară, am jertfit pentru salvarea și susținerea școalelor, pentru edificii și învățători 561.000 cor. mai mult ca până aci.

De ce? Pentru că am fost convingși de binefacerile școlii, am simțit trebuința școlii române confesionale și am deschis toate purgile și toate izvoarele, ca să le mântuim din ghiarele peirei.

Această jertfă o am adus numai noi cei din arhidieceza Ardealului.

E rândul, ca să aranjăm starea materială a preoției, și dacă nu o vom face anul acesta, când ne-a pedepsit Dumnezeu, cu ploii și s'a nimerit o parte mare a recoltei, o vom face la anul și în aii următori, pentru că trebuie să o facem, căci nu e în jos numai existența preoților, dar e în jos existența bisericii.

Și aceasta o vom putea face fără să alterăm bazele venitelor de acum și întregirea dela stat.

Vom emite comisuni la fața locului, vom încerca prin daruri, prin colecte și prin impozite pe popor să facem de câte o sumă mai mare de bani, timp de 4—5 ani. Venitele din acest capital le vom destina preotului:

1. pentru catechisarea tinereții școlare de toate zilele, și pentru catechisarea tinereții adulte;
2. pentru facerea socotelilor și pentru purtarea oficiului parohial;
3. pentru spese de reprezentare.
4. Pentru servicii cari le va îndeplini celor săraci și lipsiți.

Să vor face anumite statute și venitul acesta n'are să se compute la venitul congruel, deci poate fi dela 200—1000 coroane la an, după cum va fi capitalul ce să va adune.

Minimul trebuie să fie de 200, maximalul de 1000 coroane. Aș vrea eu să văd, unde nu să poate aduna un capital de 4000—20.000 coroane în 4—5 ani, dacă va fi bunăvoință, dacă va merge la fața locului deputatul sinodal și congresual, advocatul și medicul eventual pretorele, și dacă toți aceștia vor stăruie, ca să se facă fondul de salvare, fond ca și care mai necesar nu este.

Atunci și numai atunci ne-am împlinit datoria față de biserică.

Paralel cu aceasta lucrare, trebuie stabilite de urgență alte taxe stolare pentru

funcțiuni, căci cele de azi în multe părți sunt mai mult cerșetorii, pe cari preotul cult nu le mai poate primi fără să se rușineze și degradeze pe sine însuși.

Toate îmbunătățirile trebuie preizate prin Consistoriile eparhiale și îndeplinite prin organele autonome din parohii.

Până nu am făcut acest început modest, căci nici prin această încă nu am rezolvit chestia dotațiunii preoților în definitiv — n'am promovat cu nimica interesele preoției noastre, o am lăsat în mâna sorții și nu avem dreptul să pretindem ca ea să se dedice cu trup și suflet chemării sale, pentru că nu poate să o facă, fără să periciteze cele mai sfinte datorii, ce le-ar face de sine și ai săi.

Și ce ar însemna lipsirea preoților dela locul datoriei, o vor înțelege toți cei ce s'au ocupă cu deadinsul de soarta neamului, eu țin că aceasta lipsire în aceste timpuri grele și de ispită ar fi cea mai mare nenorocire, ar fi chiar dezastrul cel mai fatal și primejdios pentru întreaga ființă noastră.

Am sulevat aceste vederi aici, și nu voi înceta să le sulevez și la masa verde, căci am convingerea că stau în slujba unei cauze sfinte, pe care a o promova e cea mai de căpetenie datorință a mea și a noastră a tuturor.

Adunarea generală a „Asociațiunii”.

Raportul general al comitetului central.

(Urmare).

Numărul analfabeților, cari au învățat a scrie și citi, e deci de 430 — aproape îndoit ca în iarna precedentă. Comitetul central a luat dispoziții ca aceste cursuri să se urmeze en de an, punând gratuit la dispoziția despărțămintelor Abecedare de I. Bota și promițând să împartă 10 premii de câte K 50 între acei preoți și învățători, cari vor dovedi că au instruit mai mulți analfabeți. Aceste dispoziții ale comitetului central sperăm să îndemne în viitor pe mai mulți cărturari a se așterne pe muncă serioasă pentru a răspândi cunoștința de carte între țărănimea noastră.

Despărțămintele cu ocazia prelegerilor populare au înființat mai multe însoțiri și anume: desp. Abrul-Câmpeni a înființat două însoțiri pentru asigurarea vitelor, în legătură cu centrala din Orăștie; desp. Lugoj a înființat în Selbăgel o însoțire Raiffeisen sub numirea „Prunetul”; desp. Merourea a înființat în Cărpiniș o însoțire de credit sistem Raiffeisen; desp. Năsăud a pus temelie unei însoțiri de consum în Năsăud, în care se vor pregăti copii de țaran pentru negoț, — a mai înființat o reuniune de lectură pentru țărani și meseriași din Năsăud; desp. Norich a luat dispoziții pentru înființarea unei reuniuni de înmormântare și pentru înființarea unei tovarășii pentru asigurarea vitelor; în desp. Șimleu în urma prelegerilor ținute de dl V. Mantiu, funcționar de bancă, s'au înființat însoțiri de credit în comunele Sig, Giurteleo, Hidig și Agriș.

Această activitate a despărțămintelor Asociațiunii e de cea mai mare însemnătate pentru organizarea economică a țărănimii noastre. În urma donațiunii de cor. 50 mil a dlui V. Stroescu, de care am pomenit în raportul general din anul trecut, atât instituțiunea noastră cât și publicistica dela noi s'au ocupat intensiv cu această problemă, discutând posibilitățile și căile de înapunare ale acțiunii cooperative în satele noastre. Dl Vasile C. Osavadă, care a primit din partea comitetului central însărcinarea de a studia mișcarea cooperativă din Ungaria, Bucovina și România, a prezentat, în primăvara acestui an, un raport amănunțit și mai mult propunerii privitoare la înființarea băncilor satești și a altor fel de cooperative. Chestiunea a fost studiată și de o comisiune de specialiști, numită de comitetul central, care comisiune de asemenea a prezentat mai multe propunerii. Studiul și propunerile dlui V. C. Osavadă și ale comisiunii, precum și debaterile comitetului central, în jurul chestiunii cooperative, au fost publicate pe larg, în revista „Transilvania” pin 1912 Nr. I—IV, așa că nu mai e nevoie să discutăm asupra lor. Comitetul central a decis să angajeze un tânăr cu pregătire specială, care va avea: a) să propage prin scris, prin prelegeri, prin cursuri și prin edtare de publicațiuni ideea înființării băncilor satești și a altor însoțiri, b) să inițieze înființarea băncilor satești acolo unde e terenul prielnic și să deie toate informațiile pentru administrarea și conducerea lor, c) să tipărească statute tip, registre de contabilitate tip, formulare pentru actele de înregistrare, pentru procesele verbale, precum și alte tipărituri necesare administrației interne a însoțirilor. Toate aceste tipărituri să se pună gratuit din partea Asociațiunii la dispoziția băncilor satești și a altor fel de însoțiri, d) să controleze ac-

titivitatea bănelor și să adune date statistice despre mișcarea cooperativă dela noi. Principiile de esri va avea să se conducă conferențiarul cooperativ la înființarea bănelor sătești și a celorlalte însoțiri, vor fi cele îndeobște cunoscute, cari sunt fixate și în raportul comisiei numite de comitetul central pentru studiarea chestiunii cooperative. Cheltueile împreunate cu angajarea acestui conferențiar cooperativ, precum și cheltueile pentru tipăriturile amintite se vor acoperi din donațiunile de K 50.000 a d-lui Stroescu și din alte contribuiri și donațiuni. Comitetul central va ruga Venerabilele Consistore și Ordinariate ale bisericilor noastre să înființeze la seminariile preoțești și la preparandiile învățătoarești câte un curs de economie națională, în care să se deie toate îndrumările necesare teoretice și practice pentru înființarea și conducerea cooperativelor sătești. Desapărțămintele Asociațiunii de asemenea vor fi îndrumate să deie o mai mare atenție chestiei însoțirilor economice și, conform articolului e) din § 27 al statutelor, să îndemne poporul la înființarea de însoțiri folositoare pentru membrii lor, provăzute cu statute speciale cari se vor înainta la autoritățile competente spre aprobare. În sfârșit finanțarea bănelor sătești se va face de către băncile existente, prin mijlocul Solidarității.

Dupăce vom avea învoirea D-lui V. Stroescu și aprobarea on. adunării generale, vom executa fără amânare aceste dispoziții.

O parte dintre desapărțăminte, în urma îndemnului primit dela comitetul central, au aranjat, mai ales cu ocazia adunărilor cercuale, mai multe expoziții, și anume: desp. Alba Iulia a aranjat, în Dumitru, o expoziție de industrie casnică; desp. Agnita, o expoziție de lucruri de mână, în Bărgănești, împărțind între expozanți premii în sumă de K 50; desp. Bistrița o expoziție de lucruri de mână în Borghia; desp. Blaj a aranjat, cu ocazia adunării generale, o splendidă expoziție istorică-culturală și etnografică; desp. Cluj o expoziție de cusături și țesături, în Pata, împărțind mai multe premii; desp. Deva o expoziție de țesături și cusături, în Sântindrieș, împărțind mai multe premii; desp. Dicioșmărtin o expoziție de țesături și cusături în Iernut, împărțind premii în sumă de K 189 și 16 diplome, — tot în Iernut s'a aranjat și o întrecere de jocuri naționale între 5 comune, împărțindu-se premii în suma de K 120; desp. Hăteș o expoziție de lucruri de mână, în Bontarul de jos, împărțind premii în sumă de K 44; desp. Năsăud o expoziție etnografică, în Rodna nouă, împărțind premii în sumă de K 100; iar desp. Panciova a aranjat, în Alibunar, o expoziție de tablouri și sculpturi lucrate de artistul Traian Costicu, absolvent al școlii de industrie artistică din Budapesta.

Pe lângă această activitate bogată mai relevăm următoarele momente din năzuințele desapărțămintelor spre progres. Unele desapărțăminte au împărțit între țărani altoi și mașini agricole. Așa desp. Brad a împărțit altoi de meri, iar desp. Zărnești 5 mașini de tăiat sfecle și de strujit cucuruz, în preț de K 50, și a procurat 800 duferi altoi, pe cari i-a distribuit între membrii Asociațiunii. Desp. Sătmăș Ugocia a decis înființarea unui atelier de industrie casnică, pentru care scop deoamdată a destinat suma de K 150. Desp. Bistrița a împărțit între plugari 8 premii de câte 5 cor., pentru deosebite ramuri economice, iar desp. Brașov a dat 3 premii de câte 20 cor., pentru cele mai bine îngrijite grădini școlare. Desp. Bran a înființat „Fondul Cultural Ion Căveler de Pușcariu al desapărțământului Bran al Asociațiunii” cu scop de a înființa un muzeu etnografic în Bran, de a ajuta tinerii cari îmbrățișează meseriile și negoțul, și pentru a sprijini pe autorii de scrieri populare. Fondul e de 600 cor. Desap. țământul Marghita a luat parte, printr'un reprezentant, la examenele școlare, împărțind, în 6 comune, între elevi 55 de broșuri. Desp. O ravița a făcut din foaia „Progresul” organul desapărțământului. Desap. țământul Abrud-Câmpeni studiază înființarea unei școli de meserii și a unei școli de agricultură în Munții Apuseni. Această înființare i s'a dat din partea comitetului central, care a primit o propunere pentru înființarea acestor școli dela dl. Rubin Patîș, avocat în Alba Iulia. — În unele desapărțăminte a prins și ideea înființării fondurilor pentru case culturale. Asemenea fonduri s'au adunat în desp. Timișoara, Năsăud și Sebeș. Cele două din urmă doreau să facă și o colecție publică pentru augmentarea fondurilor, dar Ministerul urgar de interne, răspunzând petiției înaintate din partea comitetului central, a refuzat să dea autorizația convenită pentru a se face colecțiile publice. Unele dintre desapărțăminte au împărțit, între țărani, cu ocazia adunărilor cercuale și a prelegerilor populare, mai multe mii de broșuri. Spre acest scop

și pentru înființarea de biblioteci populare, comitetul central a împărțit gratuit, în cursul anului 1911, 12.421 de broșuri din publicațiunile cumpărate sau tipărite de Asociațiune. În cazuri excepționale s'au dăruit asemenea publicațiuni și pentru înzestrarea bibliotecilor parohiale și școlare.

(Va urma.)

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc. On. preoțime tractuală la conferența anuală pe Duminică 14/27 Octomvrie a. c. care se va ține în Frâna cu următorul

Program:

1. La orele 8½ a. m. serviciul divin săvârșit de preoții: Ioan Todorean, Dionisie Filimon, și Teofil Holerg, dintre cari preotul Dionisie Filimon va și predica după evang. Duminicăi XXII după Rusalii.
2. Deschiderea conferenței, constatarea celor prezenți și constituirea.
3. Discuție asupra serviciului divin și asupra predicii.
4. Comunicarea resol. consist. Nr. 14708 Bis.—1911.
5. Cum s'ar putea face cu bun efect educația religioasă morală a credincioșilor noștri și mai ales a elevilor de școală din acele comune bisericesti, în cari nu avem școli confesionale, — temă luată de preoții Ioan Marian și Pompei Morășca.
6. Stabilirea definitivă a statutelor pentru înființarea reuniunii de femei, aprobate cu resol. con. Nr. 14709 B. s. 1911.
7. Comunicarea Regulamentului pentru secțiunea preoțească a bibliotecii tractului, aprobat cu resol. cons. Nr. 14710 Bis. 1911.
8. Satorirea normelor speciale pentru activitatea cercurilor religioase.
9. Satorirea programului pe anul 1913.
10. Încheierea conferenței.

Mediaș, în 17 Septemvrie 1912.

Romul Mircea
protopop.

Convocare.

Prin aceasta convoc. On. preoțime din tractul Hunedorei la conferența anuală ce se va ține la Joi în 11/24 Oct. a. c. în opidul Hunedora cu următorul:

Program:

1. La 8 ore a. m. chemarea Duhului sfânt și predica ocazională rostită de către acela dintre preoți, care va fi designat de prezidiu la ziua conferenței. În urmare fiecare preot este îndatorat a elabora și a se pregăti cu o atare predică, pe care o va promova și aici în serie cu oel mult 5 zile înainte de conferență. De asemenea îndatorire sunt scutiți numai preoții bătrâni, trecuți peste 60 de ani.
2. Deschiderea conferenței, constatarea celor prezenți și constituirea.
3. Discuție asupra predicii.
4. Prezentarea rezoluțiunilor și ordinațiunilor consistoriale.
5. Tema dată de Preaveneratul Consistor: „Cum s'ar putea face cu bun efect educația religioasă-morală a credincioșilor noștri și mai ales a elevilor de școală în acele comune bisericesti, unde nu avem școală confesională?” luată de preoții George Rain, Constantin Dăncilă și Victor Păcurariu.
6. Discuție asupra intervalului de timp, în care s'ar avea preoții să prezenteze rapoarte despre activitatea lor parohială.
7. Tema: „Preotul ca povățuitor al poporului în deațutarea greutăților diferite din viața de toate zilele”, luată de capelanul Romul Alb.
8. Raport general despre activitatea grupurilor religioase — pe baza rapoartelor conducătorilor de grupuri — întocmit de parohul George Turcean.
9. Propuneri.
10. Satorirea locului conferenței anului viitor; încheierea conferenței.

Rapoartele conducătorilor de grupuri să se aștearnă aici cu cel mult 15 zile înainte de conferență.

Hunedora, la 12 Septemvrie 1912.

Avram P. Păcurariu
protopresbiter.

NOUȚĂȚI.

Ziua Regelui. Astăzi, Vineri, 4 Octomvrie n. fiind ziua onomastică a Maiestății Sale, Împăratului și Regelui nostru Francisc Iosif I, s'a celebrat serviciu divin în catedrală la orele 8 dimineața, prin I. P. S. Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Meșianu, asistat de Preacuvioșii Lor, Arhimandritul Dr. Ilarion Fușcarin, vicariu arhiepiscopal și Protosincelul Dr. Eusebiu R. Roșca, director seminariilor. Au fost de față elevii seminariilor, elevii români dela toate școlile publice din Sibiu, elevii școlii civile de fete, asessori consistoriali, profesori, profesoare și preoțimea din tractul Sibiului, convocată pe astăzi la conferență preoțească.

Institutul societății ortodoxe. Duminică s'a făcut deschiderea solemnă a institutului întemeiat de „Societatea ortodoxă a femeilor române” în strada Principale unite din București. În acest institut național de cultură, unde în anul prim au fost primite o sută de eleve, se va face educația religioasă ortodoxă și națională a copilelor de român.

Catastrofa taifunului. Cel din urmă taifun, care a bătut zilele acestea în Japonia, a fost cel mai cumplit de 50 de ani încoace. Daunele produse se cifrează cu 40 milioane y-n. Un mare număr de persoane și-a pierdut viața, și mii de oameni au ajuns la sașă de lemn. Sunt orașe, unde taifunul n'a cruțat nici o singură casă. În Osaka s'au prăbușit 20 mii de clădiri, mii de oameni sunt morți și răniți. Mai multe vase s'au cufundat cu călători cu tot.

Mutarea Vaticanului la Malta. Ziarele din străinătate aduc știrea, că Vaticanul se ocupă serios cu ideea de a părăsi Roma și a se muta pe insula Malta din Mediterană. Prelații întrușiți la congresul eucaristic din Viena au discutat cu interes planul mutării pe insula numită. Tot aici se va ține și viitorul congres eucaristic din 1913.

Hymen. Domnul Dr. Nicolae Regman și doara Velutia Blaga își serbează cununția în 6 Octomvrie n. la orele 12 din zi în biserica gr.-ort. rom. din Homorog.

† Zinca Balomiri n. Isacu, a decedat Joi, în 3 Octomvrie 1912 la orele 7 dimineața după 30 ani de văduvie, în etate de 91 de ani, în Sebeșul sârbesc. Va fi înmormântată Sâmbătă în 5 Octomvrie la orele 3 p. m. în cripta familiară din cimitirul bisericii gr.-cat. din Sebeșul-sârbesc. Venerabila matronă a fost soția decedatului Ioan Balomiri, fost deputat la dietă, și soara fostului profesor universitar Alesandru Roman și a avocatului Dr. St. Păcurariu din Sibiu, asemenea decedat. În veșii pomenirea ei!

Călare din Africa la Berlin. În vara acestui an au plecat din Africa de sud-vest locotenentul Bauer al unui regiment de artilerie german și farmerul Paschen, cu scop de a face căre drumul peste Fașodă, Chartum, Cairo, Ierusalim, Damasc, Constantinopol, Sofia, București, Viena până la Berlin. Expediția dispune de 6 cai da rasă africană sudvetică și consistă din cele două persoane amintite și doi servitori indigeni. Distanța de percură are o lungime de 20 de mii kilometri. Călătorii speră să-și execute întreprinderea în timp de un an și jumătate, prin urmare vor avea de făcut cam 40 de kilometri pe zi.

Impotriva scumpetei. Guvernul prusian a hotărât să permită importul de carne proaspătă de vită din Rusia, România, Sârbia și Bulgaria pentru un număr mai mare de orașe, unde carnea are să se vândă cu prețuri satorite de autorități.

Import de automobile. Ziare pariziene constată, că cele mai multe automobile din Franța se importă în România. Lectorul se explică prin faptul, că țara românească nu are până acum o industrie indigenă de automobile, și astfel lumea e avizată la import.

Știre muzicală. Reuniunea română de gimnastică și cântări din Brașov va reprezenta în curând vestita opera *Cavaleria rustică* a maeștrului Mascagni. Repetițiile se fac sub dirigența d-lui G. Dima.

Fidanțare. Dl. Constantin Călușan jun., primontabil la Institutul „Sebeșana” din Caransebeș, și doara Mărioara David din Obreja, își anunță fidanțarea întâmplată în 8/21 Septemvrie 1912.

Monument aviatorului. Un comitet al aeroclubului din Franța a deschis o listă de subscriere, pentru a ridica un monument aviatorului de curând răposat Wilbur Wright. Monumentul constă din o simplă stâncă de granit, purtând numele eroului și ridicată pe câmpul dela Auvours, unde Wright și-a dezvoltat memorabilele sboruri.

O țară unde nu există titlul de doctor. Republica Braziliei, unul din cele mai mari state, nu are nici o universitate în toată forma; există numai școli superioare pentru medici, pentru juriști etc., dar nu există nici un așezământ, în care să fie întrunite două sau mai multe facultăți. Candidatul, care trece ultimul examen la o școală superioară, primește un certificat, însă fără titlul de „doctor”; căoi legiuitorii brazilieni sunt de părere, că acordarea titlului de doctor ar produce deosebiri de clasă, ear aceasta este incompatibil cu principiile unei republice democratice.

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărae, al Reuniunii meseriașilor sibieni, cu prilejul unei conveniri a meseriașilor și a inteligenților din Abrud, au dăruit: Dr. Vasile Ciura, adv., Nic. Ciura, conceptist adv., câte 2 cor., Iosif Gombos, paroh (Abrudsat), Dr. Alex. Borza, medic, Dr. Lăur. Pop, adv. (Abrud), Dr. Stefan Banfi, medic (Bucium), câte 2 cor. 50 bani, Ioan Neagu, pantof., Victor și Luțu Grindean, Vasile Mătu, pantofar, Victor Tobias, croitor, Ioan Blăjan și Simion Bidigan, sod. pantofari, Lazar Boldas, ospătar, câte 20 bani, George Zlăgnea, pantofar, soția sa Elena și fiica lor Ana 50 bani, Dionisie Neagu, croitor și soția Ana 25 bani, Dr. G. David, adv., Petru Macaveiu, contabil, Dr. Remus Fardul, cand. de adv., Nicolae Lobonțiu, propr., Mirocea Pop, stud. med. și Enea Jefeleanu, profesor (Budapesta), Neti Lobonțiu n. Șulțu, câte 1 cor., Ludovic Ieter, rotar, soția Iulia și fiul lor Ludovic 30 bani, Ioan Tugher, stolar, Ioan Gionca, cojocar, Ioan Holdăr, pielar, Ioan Cioară, lăcătuș, Em. Mladin, cojocar, Nuța I. Pașca, băieș, S. m. Oțoiu, farm., Iuliu Suciu, preot gr. cat., Virgil Corcheș, comers., câte 50 bani, Petru Sturza, sodal cojocar, Alex. Cobor, tapetier, câte 25 bani, Ioan Giurgiu, croitor 30 bani, Otilia Ciunganu (Blaj), frații Elvira, Anuța și Lica Șulțu 40 bani. La același fond au mai dăruit: P. Jujan, sfânt preot (Glogilești) 1 cor. și A. Alexandru Munteanu alui Vasile, protopopul Pesteșului, soția sa Elena n. Călniceanu și copiii lor: Alexandrina, e vâ în a III-a cl. civ. (Sibiu) și Tiberiu, elev în a 4-a cl. elem., 10 cor.

Teatru în Sibiu. Sâmbătă, în 5 Octomvrie, se dă din nou farza cu cantece în 3 acte *Colonel Limonadă*; Duminică d. a. la orele 3 se va juca opereta *Mica prietina*, cu muzică de O. Strauss; Duminică seara la 7 și jumătate: *Fata cu părul roșu*, piesă din popor, în rolul principal cu dna Maria H. Baila.

Cărți și reviste.

Boxul, după metoda englez-americană, cu 26 de figuri în text, de Vasile Stoicoi, tipografia Hentchel, Brașov 1912. — O broșură de 80 pagini. Prețul 1.20 cor.

Curs de Corespondență comercială. În zilele acestea a apărut în editura librăriei Ciurcu din Brașov ediția a treia, prelucrată și augmentată, a cărții de specialitate: *Corespondența comercială*, cu explicația terminilor comerciali, de I. C. Panțu, profesor la școala superioară de comerț din Brașov, format 8º mare I—XVI + 340 de pagini. Prețul cor. 3.50. Această carte cuprinde teoria corespondenței comerciale și 474 de modele de scrisori comerciale, atât în afaceri de mărfuri, cât și de bancă, adunate din practică. De mare importanță și de un folos neprețuit este terminologia comercială, în care se dau explicații pe scurt asupra diferiților termeni din variațiile afaceri comerciale. Sunt cu totul peste 800 de termeni explicați pe trei coli de tipar, format de lexicon. — Recomandăm această carte folositoare tuturor comerțanților, contabililor și funcționarilor de bancă, membrilor din direcțiunile bănelor precum și preoților și învățătorilor, cari au interes de a se informa temeinic în diversele afaceri comerciale.

Nr. 794/1912.

(341) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea unui post învățătoresc la școala confesională gr. or. rom. din **Ludoș**, tractul Mercurei, să publice concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt: 1. dela biserică cor. 600. 2. dela stat 400. 3. relut de cvartir cor. 50. 4. relut de grădină cor. 20.

Cvivevenalele se socotesc după 5 ani de serviciu neîntrerupt la această școală.

Cântăreții sunt preferiți.

Petenții au să-și înainteze cererile lor instruite în regulă la oficiul protopresbiterial subsemnat.

Mercurea, la 12 Septembrie 1912.

Oficiul protopresbiterial în conțelegere cu comitetul parohial.

Avram S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 515/1912.

(342) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. III-a **Brâsnic** din tractul Dobrei, devenit vacant în urma pensionării parohului **Avram Barbu** se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima apariție în „Telegraful Român”.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele arătate în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Petițiile de concurs instruite conform legilor în vigoare se vor înainta subsemnatului oficiu în termenul fixat, iar concurenții ținând cont de dispozițiile regulamentare să vor prezenta în vreo Duminecă sau sâmbătoare la biserică spre a cânta, predica, eventual celebra.

Dobra, la 13 Septembrie 1912.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. român aletr. Dobra în conțelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

„ALBINA”, inst. de cred. și econ., în Sibiu.

A XVI-a tragere la sorți publică

a scrisurilor fonciare de 5% ale *Institutului de credit și de econ. „Albina”* a urmat în **30 Septembrie 1912** în prezența domnului notar public regesc **Gavril Zăgoni**, a doi membri din direcțiune și doi membri ai comitetului de supraveghiere al institutului. S'au tras în valoare totală de **coroane 158,000** următorii numeri:

à K. 500 Nr.: 6, 77, 121, 139, 144, 157, 166, 205, 241, 270, 287, 305, 330, 390, 399, 405, 461, 487.

à K. 1000 Nr.: 38, 43, 99, 105, 131, 144, 176, 291, 303, 304, 332, 348, 355, 380, 384, 412, 423, 468, 470, 484, 486, 502, 549, 573, 579, 638, 647, 652, 713, 724, 733, 741, 742.

à K. 2000 Nr.: 86, 122, 132, 186, 211, 251, 271, 275, 277, 301, 317, 343, 369, 391, 428, 458, 494, 495, 538, 554, 569, 608, 710, 775, 807, 811, 840, 874, 927, 972, 992, 1005, 1055, 1091, 1177, 1219, 1248, 1256, 1352, 1440, 1444, 1477, 1492, 1493, 1497, 1538, 1546, 1562, 1628, 1638, 1698, 1703, 1920, 1939, 1972, 1985, 1987.

Cu începere dela **1 Aprilie 1913** aceste scrisuri fonciare se răscumpără la *cassa institutului* în Sibiu, la *Filialele sale* în Brașov, Elisabetopol, Lugos, Mediaș și Murăș, Oșorhei, la K. k. priv. Bank & Wechselstuben-Aktiengesellschaft „Mercur”, și la Wiener Filiale der Zivnostenská banka pro Cechy a Moravu în Viena; la Ungarische Escompte- und Wechsel-Bank și la Pester Ungarische Commercial-Bank în Budapesta, precum și la Filiale der k. k. priv. oesterr. Credit Anstalt für Handel und Gewerbe în Triest, în întreaga valoare nominală împreună cu interesele curente; însă se pot răscumpăra și mai înainte oricând prin escomptare, sau se pot schimba cu alte scrisuri fonciare după cursul zilei.

Cu **1 Aprilie 1913** înceată interesele lor mai departe, și cupoanele de interese scadente mai târziu, dacă la prezentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare ieșite la sorți la tragerile de mai înainte nu s'au prezentat încă pentru răscumpărare următoarele:

à K. 500 Nr.: 193, 337, 344, 415 (din 1908).
à K. 1000 Nr.: 5, 86 (din 1906), 296 (din 1909), 397 (din 1907), 401 (din 1905), 440, 487, 555 (din 1910), 658, 686.

à K. 2000 Nr.: 53, 198 (din 1910), 542, 579, 585 (din 1905), 672 (din 1906), 678 (din 1909), 890, 932, 1122 (din 1908), 1193 (din 1910), 1208 (din 1909), 1322 (din 1907), 1338, 1408 (din 1907), 1442.

Sibiu, în 30 Sept. 1912.

(346) 1—1

Direcțiunea.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian**.

Nr. 554/1912.

(345) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr.-ort. din **Petreni**, tractul Orăștiei, să scrie concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1000 cor. și anume: 600 cor. dela comuna bisericească din repartitie și 400 cor. dela stat pe baza documentelor celui ales cvartir și grădină în natură, cuivenalele se vor cere dela stat.

Lemnele necesare pentru încălzit va da comuna bisericească.

Învățătorul ales va fi dator în Dumineci și sărbători a conduce copiii la biserică cântând cu ei răspunsurile dela sf. liturgie, iar la trebuință și la utrenie cu tinerimea adultă a forma cor, fără altă remunerație, a se prezenta în vreo Duminecă la biserică spre a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Orăștie, 17 Septembrie 1912.

Oficiul protopresbiterial în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domsia
protopresbiter.

Esarândare de pășune.

Comuna bisericească luterană din **Noul-săsăsc** (Szászujfalu) p. u. **Szászveresmart** (Roșia). Exarândează în licitațiune publică pe 3 ani.

1. Pășunea numită „Markokt” în estenziune de cca 208 jugăre catastrale potrivită pentru economii de oiери începând dela **1 Ianuarie 1913 până în 31 Decembrie 1915** cu preț de strigare anual 3600 coroane, pe lângă un vadiu de 180 coroane.

Până la începerea licitațiunii se primesc oferte și în scris provăzute cu vadiul recerut și cu declarațiunea oferentului că cunoaște condițiunile licitațiunii și să supune acestora.

2. Totodată întreaga pășune bisericească evanghelică de cca 680 jugăre catastrale se va esarânda ca pășune de iarnă pe timpul din **15 Noembrie 1912 până în 1 Martie 1913** cu observarea ca timpul de esarândare pentru partea din pășune numită „Markokt” expiră cu **30 Decembrie 1912**.

Condițiunile detaliate se pot vedea ori când la oficiul parohial evanghelic.

Ambele licitațiuni se vor ținea **Duminecă în 13 Octombrie 1912 st. n. după amiază la 3 ore în cancelaria comunală**.

Szászujfalu, în 28 Sept. 1912.

Presbiteriul evanghelic A. B.

Nr. (348) 1—2

Vezi așa... acestea sunt originalele tuburi de **Jacobi-Antinicotin**.

Engros Adolf & Alexander Jacobi,
Wien VIII.

(106 b) 8—13

Aviz.

☛ Să sprijinim arta română. ☛

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutorul Prea Ven. Consistor din Sibiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în ulei fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri** — tot felul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile. În timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciuc,
pictor bisericesc.

(46) 32—

(Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

Nr. pp. 1033/1912

(343) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională din comuna **Rogojel**, prin aceasta se scrie concurs cu termen de **20 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1) 600 cor. din repartitie dela popor, naturalii și din venitul cantoral.

2) Cvatir liber în edificiul școalei și grădină de legumi.

3) 200 cor. ajutor permanent din fondul școlar, și 200 cor. întregire dela stat, ce se va exopera pe baza documentelor celui ales.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și înainta suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigoare, sub emnatului oficiu, în termenul susindicat și a se prezenta în vre o Duminecă ori sâmbătoare la biserică ca să-și arete destoinicia în cântarea bisericească.

Cluj, 13 Septembrie 1912.

Oficiul protopresbiterial rom. gr. or. al Clujului în conțelegere cu comitetul parohial.

Taliu Roșescu
protopresbiter.

Vice-notar!

Se caută un **vice-notar diplomat** pe termen de un an, eventual cu șansă de viitor. Postul, care este sistemizat, este a se ocupa imediat.

Notarul cercual: Săcel

(344) 2—3 comitatul Sibiu.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană în Sibiu**

Din carnetul unui dascăl.

Studii și articole

de

Ion Mateiu.

Prețul cor. 150 + porto 20 fil.

tocmai au sosit
cele mai aparte — cu mult șic și frumoase

Modele de pălării

de Paris, Londra și Viena.

Ultima noutate! ➡ ➡ ➡ Prețurile cele mai ieftine!

Reparaturile se efectuează ieftin și prompt.

Salonul de modă Johanna Jekeli

347 1—2 Str. Cîsnădiei Nr. 23. Întrarea în stînga sub poartă.

Mare depozit pentru sezonul de noutăți!

Costume admirabile, stoffe de bluze și haine, mă-tăsuri și decoruri de catifea, articli de modă de toate prețurile. **Depozit special pentru toți articli de modă.**

Trusouri complete de mirese. Articlii de modă pentru domni. Blănării pompoase.

Rud. Trentina,

(338) 3—6

Sibiu, Strada Cîsnădiei 25.

Toate în lume se scumpesc!

pâinea, carnea, chiria casei, — numai păpușii și ghetele exec. în atelierul lui

VASILIE BAN

la „Cisma mare roșie”

după cum se numește prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentruce? Pentrucă această renu-mită prăvălie de în călăminte s'a mărit în casa proprie și la fiecare păreche se trage jos chiria. Deaceea el poate lifera ghetee bune și trainice pe lângă prețuri ieftine.

VASILIE BAN

SIBIU, Strada Oenei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa punctuos ca și până acum.

E deajuns a se arăta numărul, s'au a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alții, eventual să returneze banii.

(221) 40—

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.